

سۇئال

مەن خىزمەت جەريانىدا ئەرلەر بىلەن ئارىلىشىشتىن ساقلىنىش ئۈچۈن ئايلىق ئىش ھەققى يۇقىرى، ئىجتىمائىي ئورنى ياخشى بولغان دورىگەرلىك خىزمىتىدىن ۋاز كېچىپ، شەرتى ئىلىم ۋە قىرائەتكە دائىر بىلىملەرنى ئۆگىنىشكە يۈزلەندىم. ھازىر مەلۇم بىر قۇرئان كۇرسىدا ئاز ئايلىق مۇئاش بىلەن مۇئەللىمە بولۇپ ئىشلەۋاتىمەن، مەن بۇ خىزمىتىمدىن بەك خۇرسەن. شۇنداقتمۇ ئەتراپىمىدىكىلەر ماڭا تاپا-تەنە قىلىشىپ، مېنىڭ قىلغان ئىشىمنى ئاقىلانلىك ئەمەس دېيىشىدۇ. بۇ ئىشقا سىلەر قانداق قارايسىلەر؟، بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمەن.

تەپسىلىي جاۋاب

بارلىق گۈزەل مەدھىيىلەر ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھ تائالاغا خاستۇر.

خىزمەت ئورۇنلىرىدا ئەر-ئاياللارنىڭ بىر-بىرىگە ئارىلىشىشىنىڭ ئەر-ئاياللارنىڭ ھەممىسىنىڭ مەنئۇى ھاياتى ۋە ئەخلاقىغا سەلبىي تەسىر بولىدىغانلىقى تۆۋەندىكى بىرنەچچە تۈرلۈك ئىشلار ئارقىلىق روشەن ئوتتۇرىغا چىقىدۇ:

1- ئۇلارنىڭ ئارىسىدا شەرىئەتتە چەكلەنگەن قاراش ھاسىل بولىدۇ. ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە مۇمىن ئەر-ئاياللارنى بىر-بىرىگە تىكىلىپ قاراشتىن چەكلەپ مۇنداق دېگەن: **قُلْ لِّلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ۗ ذَٰلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ . وَقُلْ لِّلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا** تەرجىمىسى: **مۇمىن ئەرلەرگە ئېيتقىنكى، نا مەھرەملەرگە تىكىلىپ قارىمىسۇن، ئەۋرەتلىرىنى (زىنادىن) ساقلىسۇن، مۇنداق قىلىش ئۇلار ئۈچۈن ئەڭ ياخشىدۇر، ئاللاھ ھەقىقەتەن ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرىدىن تولۇق خەۋەردار. مۇمىنلەرگە ئېيتقىنكى، نامەھرەملەرگە تىكىلىپ قارىمىسۇن، ئەۋرەتلىرىنى ياپىسۇن، تاشقى زىننەتلىرىدىن باشقا زىننەتلىرىنى ئاشكارىلىمىسۇن.** [سۈرە نۇر 30-31-ئايەت].

جەرىر ئىبنى ئابدۇللاھ رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: **مەن پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامدىن: ئەر-ئاياللارنىڭ بىر-بىرىگە تۇيۇقسىز قاراپ قىلىشى توغرىسىدا سورىسام، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: كۆزۈمنى باشقا تەرەپكە بۇرۇشقا بۇيرىدى.** [ئىمام مۇسلىم رىۋايىتى 2159- ھەدىس].

2- خىزمەت جەريانىدا بەزىدە بىر-بىرىگە سۈركىلىش، ئۆز-ئارا كۆرۈشۈش قاتارلىق ئىشلار يۈز بېرىپ قالىدۇ. بو توغرىدا پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: **سىلەرنىڭ بىرىڭلارنىڭ ئۆزىگە ھالال بولمايدىغان بىر ئايالنىڭ بەدىنىنى تۇتقىنىدىن، ئۇنىڭ بېشىغا تۆمۈردىن ياسالغان يىڭنە كىرگىنى ياخشىراق تۇر.** [بۇ ھەدىسنى تەبرانى مەئقەل ئىبنى يەسار رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان

قىلغان. شەيخ ئەلبانى سەھىھ ھەدىسلەر توپلىمى ناملىق ئەسىرى 5045-ھەدىستە كەلتۈرگەن].

3- بەزى ۋاقىتتا يات ئەر بىلەن يات ئايال خىزمەت مۇناسىۋىتى سەۋەبلىك خالى جايدا بىرگە تۇرىدىغان بولۇپ قالىدۇ. بۇ ئىسلام دىنىدا چەكلەنگەن. بو توغرىدا پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: **يات ئەر، يات بىر ئايال بىلەن يالغۇز قالمىسۇن، ئەگەر يالغۇز قالسا، ئۇلارنىڭ ئۈچىنچىسى شەيتان بولىدۇ.** [تىرمىزى رىۋايىتى 2165-ھەدىس. شەيخ ئەلبانى بۇ ھەدىسنى تىرمىزىنىڭ سەھىھ ھەدىسلەر توپلىمى ناملىق ئەسىرىدە كەلتۈرگەن].

يەنە بىر ھەدىستە: پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: **كىمكى ئاللاھقا ۋە ئاخىرەت كۈنىگە ئىمان ئېيتىدىكەن، مەھرەمسىز يات بىر ئايال بىلەن يالغۇز قالمىسۇن، ئەگەر يالغۇز قالسا، ئۇلارنىڭ ئۈچىنچىسى شەيتان بولىدۇ.** [بۇ ھەدىسنى ئىمام ئەھمەد رىۋايەت قىلغان. ھاكىم سەھىھ دېگەن. ئىمام زەھەبى بۇ قاراشقا مۇۋاپىق كەلگەن. شەيخ ئەلبانى "غايەتۇل مۇرام" ناملىق ئەسىرى 180-ھەدىستە سەھىھ دەپ بايان قىلغان].

4- ئەر-ئايال خىزمەتداشلار بىر ئورۇندا ئۇزۇن مۇددەت ئارىلىشىپ خىزمەت قىلسا، بىر بىرىگە مەپتۇن بولۇش ياكى سېغىنىش قاتارلىق ئەخلاقسىزلىقلارغا ئىلىپ بارىدىغان ئامىللار بارلىققا كېلىدۇ.

5- يات ئەر-ئاياللارنىڭ ئارىلىشىپ خىزمەت قىلىش نەتىجىسىدە؛ ئائىلە بۇزۇلۇش ۋە ۋەيران بولۇش كېلىپ چىقىدۇ. كۆپچىلىك ئەرلەرنىڭ قەلبى خىزمەتداش ئاياللارغا مەپتۇن بولۇش سەۋەبلىك ئائىلىسىگە كۆڭۈل بۆلمەستىن، تۇرمۇشىنىڭ ۋەيران بولىشىغا سەۋەبچى بولىدۇ. شۇنىڭدەك، نۇرغۇن ئاياللارمۇ شۇ سەۋەبلىك ئائىلىسىگە سەل قاراپ يولىشىدىن ئايرىلىپ قالىدۇ. بەلكى بەزى ئەر-ئاياللار ئارىسىدا يۈز بېرىۋاتقان تالاق مەسىلىسىمۇ، ئۇلارنىڭ خىزمەت جەريانىدا باشقا يات ئەر-ئاياللار بىلەن چەكلەنگەن مۇناسىۋەتتە بولغانلىقى سەۋەبىدىندۇر. مانا بۇ خىزمەت مۇناسىۋىتى بىلەن يات ئەر-ئاياللارنىڭ ئارىلىشىشىنى يېتەكچىلىك ئورنىغا كۆتۈرگەنلىكنىڭ مەھسۇلىدۇر.

يۇقىرىدا بايان قىلىنغان ۋە ئۇنىڭدىن باشقا سەۋەبلەر تۈپەيلى، ئىسلام شەرىئىتى ئىجتىمائىي بۇزۇقچىلىققا ئىلىپ بارىدىغان ئارىلىشىشنى چەكلىدى. (يات ئەر-ئاياللارنىڭ ئارىلىشىشىنىڭ چەكلەنگەنلىكى توغرىسىدىكى دەلىل-پاكتىلار 1200-نومۇرلۇق سوئالنىڭ جاۋابىدا تەپسىلىي بايان قىلىنغان).

سىز ئەرلەر بىلەن ئارىلىشىشتىن ساقلىنىش ئۈچۈن خىزمەتتىن ۋاز كەچكەن بولسىڭىز، بۇ ئىشنى ياخشى قىلىدىڭىز. ئۆزىڭىزگە پەرز بولغان ئىشنى ۋۇجۇتقا چىقىرىپسىز، شۇنداقلا، بۇ ئىشىڭىز ئۈچۈن دۇنيا-ئاخىرەتتە بەخت-سائادەت، ئەجىر-ساۋابقا ئېرىشىشىڭىزنى ئۈمىد قىلىمىز. ئاللاھ رازىلىقى ئۈچۈن بىر ئىشتىن ۋاز كەچسە، ئاللاھ تائالا ئۇ كىشىگە ئۇنىڭدىنمۇ ياخشىراق يەنە بىر نەرسىنى تولۇقلاپ بېرىدۇ. بۇ تولۇقلاش پەقەت ماددىي تولۇقلاش بولماستىن، بەلكى ئاللاھ تائالا تەرىپىدىن بولغان، ياخشى ئەمەللەرگە مۇۋەپپەقىيەت قىلىش، بەخت-سائادەت، كۆڭۈل خاتىرجەملىكى ۋە مەنئىيى رىھەتتىن ئىبارەتتۇر. بۇنىڭ ھەممىسى ئاللاھى تولۇقلاشتىن ئىبارەتتۇر.

قۇرئان كەرىمنى ئۆگىنىش ۋە ئۆگىتىش بولسا ئاللاھ تائالاغا يېقىنلىشىدىغان ئەڭ ئۇلۇغ ۋە ياخشى ئەمەللەرنىڭ بىرىدۇر. بۇ توغرىدا پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: **قۇرئان ئۆگەنگەن ۋە ئۆگەتكەنلىرىڭلار سىلەرنىڭ ئەڭ ياخشىلىرىڭلاردۇر.** [بۇخارى رىۋايىتى 5027-ھەدىس]. يەنە بىر ھەدىستە: **قۇرئان ئۆگەنگەن ۋە ئۆگەتكەنلىرىڭلار سىلەرنىڭ ئاراڭلاردىكى ئەڭ ئەۋزەل كىشىلەردۇر.** [بۇخارى رىۋايىتى].

مۇسۇلمان قىز- خانىملىرى ئۆزلىرىگە توغرا شەكىلدە قۇرئان ئۆگىتىدىغان، ئاللاھ تائالانىڭ كالامى قۇرئان كەرىمنى ياد ئېلىشىدا ياردەمچە بولىدىغان ئىخلاس مەن ئۇستازلارغا بەك ئېھتىياجلىق. ئەگەر سىز يەنە ئەرلەر بىلەن ئارىلاشماي خىزمەت قىلىدىغان دورىگەرلىك خىزمىتى تاپسىڭىز، ئۆز كەسپىڭىزگە مۇناسىپ ھالەتتە خىزمىتىڭىزنى داۋاملاشتۇرۇش بىلەن بىرگە، قۇرئان كەرىم ئۆگىتىش ئىشلىرىڭىزنىمۇ ياردەملەشسىڭىز بولىدۇ.

بەخت- سائادەت يۈز ئابروۋى، يۇقىرى مەرتىۋە ياكى نام قازىنىش بىلەن بولمايدۇ، لېكىن ئۇ ئاللاھ تائالاغا ئىشىنىش، ھەقىقىي تەقۋادارلاردىن بولۇش ئارقىلىق قولغا كېلىدۇ. سىز ئاللاھ تائالانىڭ تەرىپىگە يېقىنلىشىپ، ئاللاھ تائالانىڭ سىزگە ئاتا قىلغىنىغا رازى بولىدىكەنسىز، باشقىلارنىڭ گەپ- سۆزلىرىگە پەرۋا قىلماڭ. (چۈنكى ئىنسانلارنىڭ گەپلىرى تۈگمەيدۇ). جانابى ئاللاھدىن سىزنىڭ تەقۋادارلىقىڭىز ۋە توغرا يولىڭىزنى مۇستەھكەم قىلىشىنى سورايمىز.

ھەممىدىن توغرىنى بىلگۈچى ئاللاھدۇر.